

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

P O S U D E K oponenta disertační práce

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Vít Lederer

Název práce: Správa cizího majetku – svěřenské fondy

Jméno a příjmení oponenta: Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autor zvolil nejen aktuální ale i zásadní téma svěřenského fondu a jeho pojetí v českém civilním právu, a to i s ohledem na změny přinášené rekonstrukcí soukromého práva. Jako by cítil, že dosavadní stav nauky a poznání není adekvátní smyslu a funkci institutu správy cizího majetku. Jde o téma, které právem zasluhuje zvýšenou pozornost odborné veřejnosti, jak o tom svědčí i proběhlé diskuse v odborných periodikách (Ad Notam, Právník, Bulletin advokacie, Právní rozhledy, Právní rádce, ipravnik.cz atd.) či několikaletá probíhající diskuse na mezinárodní i evropské úrovni (přínosné jsou v tomto smyslu polemiky kontinentálních právníků s jejich protějšky z oblasti Common Law a smíšených jurisdikcí). Autor v úvodu své práce vymezuje její cíle (analyticko-komparativní, jakož i syntetické) a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Vlastní metody práce a přístupu jsou v úvodu zřetelně naznačeny, i z práce samotné je patrné, že autor zvolil analyticko-syntetický přístup, který kombinuje s deskripcí a evaluací odborné literatury, aby nakonec dospěl k obecnějšímu poznatku (tj. k určité syntéze vybrané problematiky svěřenských fondů). Metodologická stránka tak rozhodně nebyla podceňena a prokazuje mimořádně silný teoretický, právně-filosofický i komparativní základ. V tomto ohledu autor prokázal schopnost žádoucího nadhledu nad zákonným textem, projevil znalost veškeré relevantní (recentní i historické) literatury (a dalších pramenů), kterou kriticky analyzuje, vyhodnocuje a patřičně komentuje. Svou prací se dotýká řady v teorii diskutovaných problémů této zvláštní podoby správy cizího majetku (kromě jiných kupř. otázky povahy celého institutu, vzniku svěřenského fondu, dále otázky vlastnické autonomie vyčleněného majetku); je třeba rovněž podotknout, že zkoumaný problém má povýtce nejen teoretický dosah ale i zásadní praktické konotace, nakoř si praxe řadu autorem položených otázek již také klade. To jen podtrhuje potřebnost takového zkoumání, ať již čistě z hlediska teorie občanského práva či právě z praktických pohnutek (řadu praktických otázek formulovali kupř. příslušníci notářského stavu, kteří se potýkají se sepsáním statutů svěřenských fondů). Za přínosné lze jistě pokládat i samostatné – byť nikoli vyčerpávající – úvahy o kontrolních mechanismech výkonu správy svěřenského fondu (kap. 5) či procesních aspektech svěřenského fondu (srov. kap. 1.3). Autor vždy naznačil i širší souvislosti (insolvence, daňové konsekvence, interference s právem pozůstalostním atp.) a celkovou úlohu svěřenského fondu v kontinentálním systému vůbec s možnostmi jeho praktického využití. Pozornost věnoval využití v různých socio-ekonomických sférách, právnímu vymezení statutu a dohledu nad správou majetku vykonávanou svěřenským správcem.

2. Logická struktura a členění disertační práce:

Text (461 tis. znaků) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují (být je místy patrná jistá repetitivnost základních argumentů či tezí autora, která však rozhodně není na újmu koherenci textu). I další vnitřní

členění odpovídá klasickým doktrinárním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy *de lege ferenda*. Práce je rozdělena v zásadě do 7 kapitol, kdy první z nich usiluje o základní charakteristiku svěřenského fondu z obecného pohledu, plní spíše roli propedeutickou či definiční (zejm. subkap. 1.4 o konstitutivních předpokladech svěřenského fondu). Kapitola druhá představuje pojmovou základnu pro další výklady, neboť se zaobírá vymezením zakladatele svěřenského fondu, jeho funkcemi i oprávněními, zkoumá přitom otázku kumulace pozice zakladatele s osobou obmyšlenou, analyzuje všechny relevantní definice a teoretické přístupy (zejm. ty zahraniční) k problému. V další části se již věnuje obsáhle tématu svěřenského správce, přičemž akcentuje jeho kruciální úlohu z hlediska vlastní správy, analyzuje jeho právní postavení a možnosti jeho odvolání. Kapitola 4 je cele věnována právnímu postavení obmyšlených osob, zvláštní pozornost je důvodně věnována problematice jmenování obmyšlených u tzv. diskrečních svěřenských fondů. V dalších výkladech již autor proponuje vlastní řešení řady výkladových problémů. Všude autor prokazuje širokou orientaci v tématu a současně hloubku svých myšlenkových vývodů i přesvědčivost svých argumentů. Na jeho práci si cením toho, že nás donutila vrátit se zpět k podstatě a naplnění základního institutu (bádání *ad fontes*), čímž lze smysluplně (a jistě pozitivně) překlenout období, v němž jsme svědky řady interpretačních problémů zatím nejednoznačné doktríny, jež se nemůže opřít o relevantní rozhodovací praxi.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý dostatečný počet bibliografických pramenů, které autor správně uvádí a na konkrétních místech cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát je adekvátní. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje jak tituly aktuální právní nauky naší i zahraniční. Lze ocenit, že autor neváhá konfrontovat základní názory české i zahraniční doktríny (Beaulne, Bruneau, Claxton, Dvořák, Švestka, Eliáš, Kocí, Tichý a mnoho jiných) a odlišná stanoviska právních autorit v daném oboru, přičemž však přichází s vlastním postojem i definičním rozřešením. Práce je cenná i z toho hlediska, že představuje zásadní komplexnější analýzu SF optikou québecké předlohy, neboť zatím práce, včetně monografií se soustředily především na komparace s angloamerickými trusty a jejich kontinentálními metamorfózami.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava disertační práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je výborná. V práci jsem neshledal žádných gramatických chyb ani stylistických nedostatků. S právní terminologií je pracováno správně.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy de lege ferenda)

Práce předkládá řadu podnětných názorů i autorsky velmi originálních závěrů. U ústní obhajoby by se proto mohl autor znovu a podrobněji vyjádřit:

- Musí mít zakladatelské jednání, tj. jednání, jímž se zakládá svěřenský fond, formu veřejné listiny? Je zapotřebí existence statutu k platnému vzniku fondu?
- k testamentárnímu svěřenskému fondu (popř. svěřenskému fondu vůbec) a vymežit jeho relaci k ustanovením práva dědického – zejména z hlediska aplikace jednotlivých ochranných kautel (falcidiánská kvarta, právo na povinný díl etc.).
- výhody a nevýhody veřejnoprávní evidence svěřenských fondů de lege lata – tj. po zohlednění novely OZ 2012
- k otázce všech právních důvodů vzniku SF, zejm. k možnosti zřídít SF rozhodnutím soudu (kupř. k účinnému zajištění věřitele)? Byla by taková možnost z pohledu české právní úpravy myslitelná?

- Jaké by mělo být z hlediska práva postavení zakladatele v relaci k vyčleněnému majetku po celou dobu jeho existence? Jaký vliv – dle mínění autora – by tedy zakladatel měl skutečně uplatňovat ve vztahu ke správě majetku, jakož i k osobě správce/správců. Jak lze efektivně zajistit nezávislý, resp. nestranný výkon správy?
- Připustil by autor platnost dohody zakladatele se správcem, příp. obmyšleným(i) o zániku svěřenského fondu?
- V čem spatřuje úskalí situace, kdy zakladatel sám sebe jmenuje obmyšleným?
- Jak se má naložit s majetkem fondu při zániku jeho správy? Které argumenty svědčí proti tomu, aby se z takového majetku – při neexistenci obmyšlených ani zakladatelů – stalo vlastnictví státu?
- K výkladu § 1472 (str. 137) v situaci, kdy se obmyšlení z kmenového majetku vzdají svého práva a zbývají již jen obmyšlení k užitkům? V literatuře byl zatím vysloven názor nejednoznačný.
- Jak postupovat v případech zjevného překročení působnosti správce, který má jednat – z jakéhokoli důvodu – se správcem jiným (dalším), avšak právně jedná ohledně vyčleněného majetku sám? Jak zde bude chráněna dobrá víra třetích osob?
- Jak autor pohlíží na tendence veřejnoprávních předpisů (kupř. z. o účetnictví, z. o dani z příjmu PO, z. o veřejných rejstřících) nazírat na SF jako na právní subjekt, tj. jako by měl právní subjektivitu?
- Je věcněprávní zatížení věci (služebnost, zástavní právo, zajišťovací převod) na překážku jejímu vyčlenění do SF?

6. Odborná kvalita zpracování tématu disertační práce

Práce je po odborné stránce nadstandardní, mimořádně kvalitně argumentačně podpořena a splňuje tak požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní analýzou. Prokazuje autorovy výborné znalosti vybrané teoretické problematiky, jakož i souvisejících soukromoprávních i procesních otázek a celkovou širší orientaci v citovaných oblastech a neshledal jsem v ní žádné nedostatky.

Závěr:

Předložená práce prokázala autorovu vědeckou samostatnost při zpracovávání nelehkého tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně a příslušné judikatuře. Je nepochybně příslibem dalších autorových vědeckých počinů. Práci proto doporučuji k ústní obhajobě před příslušnou komisí pro obhajoby disertačních prací s předběžným hodnocením: **prospěl.**

Disertační práci hodnotím stupněm: prospěl.

Datum: 30. 7. 2018

Podpis oponenta disertační práce
Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.